

PROFESOR DR. AUREL ROMILA: O FIGURĂ EMBLEMATICĂ ÎN ISTORIA PSIHIATRIEI ROMÂNEȘTI

PROFESOR COORDONATOR
Prof. Dr. Adela Magdalena Ciobanu

REZIDENȚI

Ali Diandra Carina Zeineb (an 5)

Mavrodin Andra Ștefania (an 5)

Ștefan Theodora Carina (an 3)

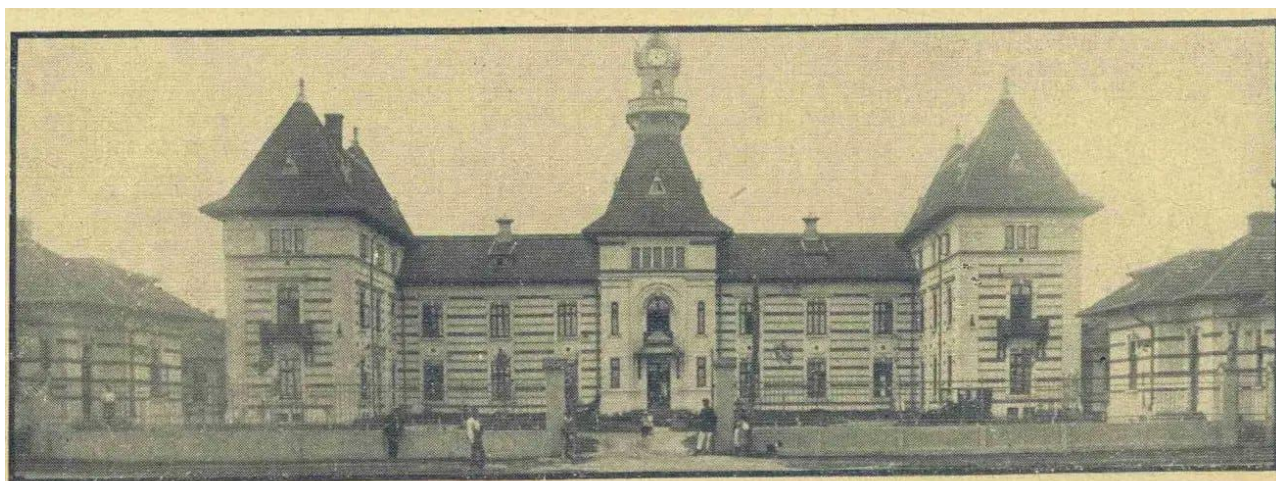
Fotache Maria Ancuța (an 2)

INTRODUCERE

În 1892, Alexandru A. Șuțu și Alexandru Obregia au descoperit terenul pe care avea să se construiască actualul Spital de Psihiatrie „Prof. Dr. Alexandru Obregia”. Acest demers a pornit odată cu adoptarea unei legi a prim-ministrului din acea perioadă prin care se dorea construirea a două spitale ce aveau să deservească Muntenia și Moldova. Construirea efectivă a Spitalului a început abia în anul 1907, până atunci, Alexandru Obregia făcând numeroase presiuni, trimițând în 1905 un raport ministrului de interne din acea perioadă, prin care sublinia necesitatea construirii unui astfel de Spital, singura unitate sanitară care se ocupa de pacienții cu boli psihiatrice fiind azilul de la Mărcuța care era supraaglomerat. [\[6\]](#), [\[10\]](#)

Drept urmare, Spitalul a fost oficial inaugurat în 1 octombrie 1923 sub denumirea de „Spitalul de Boli Mintale și Nervoase”, la care Alexandru Obregia a fost denumit director superior tehnic și administrativ până în 1930. După anul 1930, la conducerea Spitalului a venit Constantin Ion Parhon care l-a redenumit „Institutul de Boli Mentale, Nervoase și Endocrinologice”. De-a lungul timpului, structura spitalului a suferit numeroase modificări, fiind înființate în 1935 pe lângă secțiile de psihiatrie și neurologie, secții de neurochirurgie și endocrinologie, conduse de Dumitru Bagdasar și Parhon. În perioada comunistă, acesta a fost redenumit „Spitalul unificat numărul 9 „Doctor Gheorghe Marinescu”, perioadă în care au fost fondate alte secții de: medicina internă, chirurgie generală, obstetrică-ginecologie, fiziologie și pediatrie. [\[6\]](#), [\[10\]](#)

În 1993 și, respectiv, 1995, Spitalul a fost scindat, fiind formate Spitalul Clinic de Urgență “Bagdasar-Arseni” și Institutul Național de Neurologie și Boli Neurovasculare. 1998 este anul în care a fost denumit „Spitalul Clinic de Psihiatrie „Prof. Dr. Alexandru Obregia”. [\[6\]](#), [\[10\]](#)

Spitalul Central de boli nervoase, din Capitală

De-a lungul timpului, Spitalul a traversat numeroase schimbări, a fost străbătut de importante personalități ale psihiatriei românești, care și-au lăsat amprenta și care au reușit să dezvolte această specialitate, precum și modalitățile de îngrijire ale acestor bolnavi.

1934, un număr ce-și poartă în cifre semnătura unor evenimente care au amprentat istoria globală a umanității. Alcatraz devine închisoare federală. Persia devine Republica Islamică Iran. Germania îl va desemna, în urma unui referendum, ca președinte al Reich-ului, pe Adolf Hitler. Agata Christie va face cunoștință unei lumi întregi cu "Crima din Orient Express". Texas-ul va pune un fin asupra celui mai romantic cuplu de răufăcători : Bonnie and Clyde. Pe coasta estică a Spaniei, Cataluňa se va auto-proclama stat independent, zguduind puternic identitatea iberică. În California a aceluiași an, Walt Disney avea să le dăruiască milioanele de copii din lumea întreagă un prieten de nădejde, Donald Duck. La Londra se vor inaugura primele treceri de pietoni, sub forma unor linii punctate, menite să disciplineze traficul tot mai îmbujorat de prezenta Cadillac-urilor V 16. La Cambridge, un medic pediatru de origine maghiară va descoperi vitamina B6. La București se va înființa "Spitalul Clinic de Urgență Floreasca", sub bagheta profesorului Nicolae Minovici.

Și, nu departe, la Medgidia, se va naște cel ce avea să devină un geniu al psihiatriei românești, de o modestie grevată magistral de noblețea unui spirit modelat, încă din pruncie, de o serie de evenimente rare, care l-au purtat într-un permanent vals între chemarea spre artă și dragostea pentru știință. Profesorul Aurel Romila, un medic a cărui fascinație înspre a descoperi adevărul despre umanitate, transcende bariera materiei, așa cum relatează el însuși într-unul dintre interviurile oferite de-a lungul carierei sale: "niciodată nu m-a satisfăcut aspectul anatomo-fiziologic; nu m-au încântat cadavrele, operațiile, eu eram tot timpul cu mintea pe deasupra.. mă interesa ansamblul, nu concretul". Și tocmai această obstinație înspre a lumina imaginea de ansamblu a făcut din profesorul Romila un medic capabil să deslușească cu o precizie matematică tainele sinelui și valențele sufletului. [5]

VIAȚA PERSONALĂ ȘI EDUCAȚIA

Dar cine este profesorul Aurel Romila?

Născut în județul Constanța, într-o familie de clasă medie, cu valori profund înrădăcinate înspre studiu și cunoaștere, cu o copilărie marcată de problemele de sănătate ale tatălui, pe care avea să-l piardă la vârsta de numai 10 ani, profesorul Romila semnaleză pierderea părintelui său drept "momentul cheie" al vieții sale, trauma ce avea

să-l expună precoce realității acerbe. La scurt timp după evenimentul nefericit, mama sa decide, la îndemnul învățătoarei acestuia, să îl transfere în capitală, pentru a continua studiile în cadrul liceului "Mihai Viteazul" și a beneficia, astfel, de cea mai bună pregătire academică. [5]

La București, se găsește imersat într-o singurătate inițial inconfortabilă, dar care, odată cu trecerea timpului, îl propulsează înspre perseverență și ambiție, stimulându-i instinctul de autoconservare: "În acei ani, a predominat instinctul de supraviețuire; eram preocupat să mă adaptez". Atmosfera austeră din cadrul internatului în care își petrecea zilele i-a deschis porțile înspre o lume a introspecției și a lecturii, a explorării muzicii, teatrului și artelor plastice, ceea ce avea să devină pilon al inițiativei sale de înființare al Centrului de Resocializare din cadrul Spitalului de psihiatrie "Prof Dr Alexandru Obregia"(ce adăpostește actualmente pavilionul clinic numărul IX). [2], [5]

În anii de școală petrecuți la București, în care se descrie ca fiind un elev mediocru, bântuit de complexe de inferioritate față de colegii mai avansați (în special la cursurile de limbi străine), are parte de dascăli de excepție, studiind literatura alături de criticul literar Vladimir Streinu, iar matematica alături de fratele scriitorului Ionel Teodoreanu, cu care dezvoltă o relație specială, culminând cu invitația celui din urmă de a-l găzdui în căminul familiei sale, invitație căreia elevul Romila nu îi dă curs, preferând să își continue conviețuirea alături de colegii de la internat. Cât despre perspectivele profesionale, profesorul său de matematica nădăjduiește ca Romila să-i calce pe urme, demonstrând de-a lungul timpului abilități matematice de excepție, însă acesta, spre surprinderea tuturor, oferă o turnură spectaculoasă și decide să-și îndrepte privirea către medicină, mânat de aceeași drama din copilărie, care avea să-l călăuzească înspre un destin împlinit : "A fost un declin care s-a produs brusc și care are legătură cu faptul că mi-am pierdut tatăl atât de devreme. Voiam o meserie care să prevină dramele de genul ăsta, care să ajute, care să susțină viața". [2], [5]

Traversează Facultatea de Medicină cu multă pasiune și dedicare, devenind un lider printre colegi și un student predilect pentru profesorii ce încercau să-l atragă înspre o carieră universitară : " Am fost cu mult mai bun în facultate decât în anii de generală și liceu". Totuși, tânărul Romila simte că o viață dedicată studiului organicității nu l-ar împlini cu adevărat, motiv pentru care, spre surprinderea colegilor, decide să studieze știința sufletului și a minții. [2], [5]

IDEALURI ȘI CONVINGERI

Profesorul Aurel Romila s-a consacrat drept un personaj legendar, atât prin prisma inventivității metodelor sale, cât și prin prisma curajului de a înfrunța opresiunile

constante ale unui regim politic mult prea nepregătit pentru viziunea inovatoare și modernă a psihiatrului român. [2], [5]

În 1982, a fost anchetat de Securitatea lui Nicolae Ceaușescu pentru Mișcarea Transcendentală, considerată de regimul comunist ca un afront adus la adresa regulamentului extrem de strict și previzibil, ce plutea deasupra arealului românesc. Grupul de adepți ai acestei tehnici de meditație transcendentală promova o modalitate antistres de tip spiritual, inspirată din cultura orientală, care constă în inserarea de 2 ori pe zi a unor intervale de 15-20 minute de meditație, cu impact pozitiv asupra dispoziției și capacității de concentrare a atenției. [2], [5], [9]

În ciuda represaliilor suferite, profesorul Romila s-a dovedit a fi un adevărat temerar, ghidat după propriile vorbe "Merită să trăim atâta timp cât suntem liberi", vorbe ce l-au propulsat de-a lungul timpului înspre a lupta constant cu intemperiiile vremii și a oferi pacienților români posibilitatea de a fi tratați holistic, prin înfrățirea psiho-farmacologiei și fiziologiei cu procedee ale psihologiei și spiritualității, tehnici artistice și metode umaniste. [2], [5]

Profesorul Romila descria muzica precum o cale de autocunoaștere, o imersie în propriul psihism, un exercițiu de răbdare și dăruire, care se preschimbă într-o formă de inițiere, după cum reiese din propriile cuvinte: "Muzica cere răbdare, o simfonie nu se înțelege din prima, dar până la urmă e o formă de inițiere; pui un disc și dintr-o dată te simți mai puțin singur; muzica te poartă și te invită să privești înlăuntrul tău. Și ce găsești acolo? Melancoliile lui Chopin, frământările lui Beethoven, transparența lui Mozart, gravitatea lui Bach, care scot la iveală propriile tale angoase, spaime, neliniști, bucurii; retrăindu-le, te cureți, te liniștești și te echilibrezi". A inițiat un program de art-terapie, incluzând meloterapia, pentru pacienții săi, incluzând și audiții de muzică clasică susținute de elevi ai școlilor de muzică din București. Soția sa este, la rândul său, medic și muzician, iar pasiunea pentru muzică a fost continuată de ambii lor copii: Fernanda Romila, lector universitar, pianistă, clavecinistă și organistă, specializată în muzică barocă și Cristian Romila, pianist, profesor de muzică, compozitor și orchestrator pentru muzică de film. [4]

Ca parte a procesului terapeutic gândit de profesorul Romila, întotdeauna atentă, calibrată, s-a aflat și religia, manifestată prin slujbă și rugăciune și tradusă prin credință, optimism și încredere. În acest sens, amintește de o serie de studii realizate la spitalul Voila și la secțiile de psihiatrie din Pitești, care conchid faptul că mersul la Liturghie și rugăciunea au adus contribuții în ceea ce privește progresul pacienților psihiatrici, cu ameliorări asupra dispoziției, diminuând tensiunea intrapsihică și îmbunătățind aderența la tratamentul psihotrop. Desigur, profesorul punctează faptul că excesul de religiozitate nu trebuie încurajat, deseori el făcând parte din tabloul psiho-patologic ale unor boli psihiatrice. [3], [5], [8]

Amintește, în acest sens, câteva cazuri memorabile din traiectoria sa clinică, și anume o pacienta care își neglijează timp de 3 ani soțul, fiind excesiv de devotată postului, cu un devotament aproape monahal; o alta pacientă care, trăind iluzia că nu a făcut suficiente pentru cei sărmani, își donează toate hainele din casă". Dar poate cazul cel mai recognoscibil amintit de profesorul Romila este cel al ciobanului Petrache Lupu de la Maglavit, care a pretins că a avut parte de o serie de revelații divine, aspect ce a antrenat un întreg pelerinaj religios la Maglavit, culminând cu înființarea unei Mănăstiri pe locul de obârșie al ciobanului. Examinat la București, de către profesorul în neurologie Gheorghe Marinescu, se descoperă că ciobanul suferea de sifilis terțiar, pe fondul căruia se grevasse acel șir de halucinații vizuale, considerate revelații divine: "I s-a arătat Dumnezeu 3 vineri la rând". Analizând perspectivele unei posibile revelații divine, proprii fiecăruia dintre noi, profesorul Romila își așterne experiența personală a unei revelații de acest tip, avute la Viena, la Muzeul de Artă, unde unul dintre tablourile pictorului renașcentist Rafael, înfățișând-o pe Maica Domnului, îi captează definitiv mintea într-un ambitus de credință și smerenie. Profesorul Romila afirma: "De fiecare dată când simt un pic de deschidere la pacienții mei necredincioși, le propun pariul lui Pascal: Dacă tu crezi și Dumnezeu nu există, nu pierzi nimic. Dar dacă crezi și există, câștigi totul!" [4], [5], [10]

Dar dincolo de artă și teologie, pentru medicul psihiatru Romila, pilonul cunoașterii a fost, dintotdeauna, filozofia. Afirma "mai presus de teologi și de artiști, i-am socotit mereu pe filozofi. Filozofia a fost secretul vieții mele, inepuizabila mea pasiune, din care am extras mustul care m-a dus mai departe. Dacă vii la mine acasă, ai să întrebi unde e psihiatria, medicina? Sunt și tratate medicale pe acolo, dar biblioteca mea e o bibliotecă de filozofie". [1], [5]

CONTRIBUȚIA ADUSĂ ȘI IMPACTUL ASUPRA PSIHIATRIEI ROMÂNEȘTI

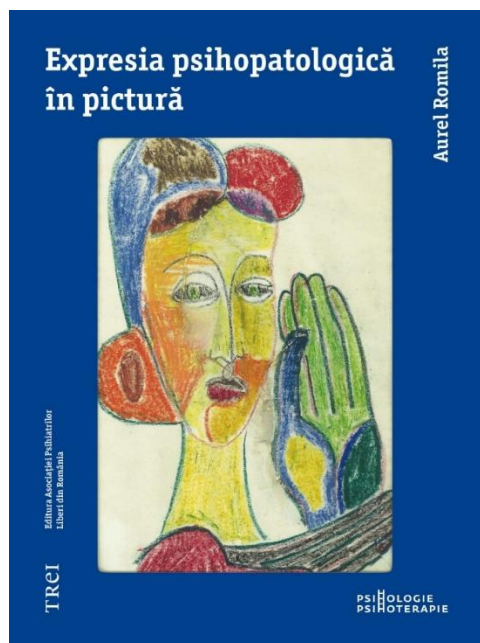

Așadar, personalitatea caleidoscopică a marelui maestru Romila, animată de suflul altruist și de gândirea progresistă, dă naștere în anul 1994, Centrului de Resocializare inaugurat în incinta Spitalului Clinic de Psihiatrie "Prof. Dr. Alexandru Obregia", centru constituit din 14 ateliere specializate în diverse activități și meserii pentru bolnavii internați, activitate dublată și de câștiguri financiare, de mare ajutor pentru pacienții implicați în acest proiect. Inițiativa profesorului Romila

a reprezentat, dincolo de potențarea calităților proprii fiecărui pacient, pacienți ce păreau, adesea, depredați de entuziasm sau elan vital, o adevărată reintegrare socială, pornind de la modificarea percepției de sine, redobândindu-le acestora încrederea în forțele proprii și credința într-un viitor mai prietenos. A militat pentru destigmatizare, promovând ideea că sănătatea și patologia psihiatrică se află pe un continuum. [4], [5]. Profesorul Romila a participat, de-a lungul vieții, la numeroase simpozioane, congrese și conferințe naționale, dar și internaționale. Acesta a fost un pionier în ceea ce privește cercetarea psihiatrică din România, fiind autorul a peste 200 de lucrări științifice prin care a abordat teme variate, dar și multe alte tratate și cărți, dintre care amintim "Psihiatria", apărută în anul 2004, "Psihopatologia și psihologia clinică", publicată în anul 2018 sau "Expresia psihopatologică în pictură", apărută în anul 2019. De asemenea, profesorul Romila este cel care a coordonat traducerea în limba română a "DSM IV", tratat internațional de referință în diagnosticul bolilor psihice. [7], [9]

În 1990 a fondat Asociația Psihiatrilor Liberi din Romania, iar prin prestigiul său, a fost primul specialist român care a reușit să afilieze țara noastră la Societatea Internațională de Psihopatologia Expresiei și de Art-Terapie de la Paris (Spitalul "Sainte-Anne"). Ca profesor universitar, acesta a fost un adevărat mentor pentru numeroase generații de psihiatrii. [5]

Documentarea lucrării "Expresia psihopatologica în pictura" demarează încă din anul 1966, în cadrul atelierului de pictură al Spitalului Clinic de Psihiatrie "Profesor Doctor Alexandru Obregia", întinzându-se pe o perioadă de aproape 3 ani (1 octombrie 1966 – 1 iulie 1969) și însumând 5777 de desene, dintre care 353 de tablouri în ulei,

opera a 226 de pacienți cu diverse patologii psihiatrice. Lucrarea vede lumina tiparului abia în anul 2019, fiind publicată la Editura Trei, în colaborare cu Editura Asociației Psihiatrilor Liberi din România. [7]

Totodată, este cel care a pus accentul pe abordarea holistică a pacientului, evidențiind importanța contextului social și familial în ceea ce privește diagnosticul și tratamentul bolilor psihice. [5], [10], [11]

A contribuit la modernizarea psihiatriei românești, a promovat ideea conform căreia în tratarea acestor pacienți este nevoie de multidisciplinaritate, evidențiind legăturile strânse dintre psihiatrie și toate celelalte specialități medicale,

dar și cu discipline nemedicale – psihologia, sociologia, politologia, antropologia, domeniile artistice, religie și nu numai. Este cel care a adus în discuție importanța eticii medicale și care a reușit să îmbunătățească condițiile și modalitățile de îngrijire a pacienților aflați în spitalele de psihiatrie. [5], [10], [11]

Se stinge din viață la vârsta de 88 ani, pe 21 mai 2022, rămânând în memoria colectivă drept un veritabil “doctor fără de arginți”, un mentor și model pentru numeroase generații de medici rezidenți, psihologi și psihoterapeuți. [11]

CONCLUZII

Marele deziderat al geniului psihiatriei românești, profesorul Aurel Romila, nu a fost acela de a rămâne un nume mare, înscris cu majuscule de aur, poleit de o faimă de neclintit, ci cel de a fi implantat în sufletele urmașilor săi psihiatri dorința de a-i continua activitatea științifică, mânați de dragostea pentru oameni, pentru adevăr și libertate, pentru progres și reușită.

BIBLIOGRAFIE

1. Anghelescu, V. (2010, octombrie). Prof. Dr. Aurel Romila. Nu suntem nebuni, suntem semi-iresponsabili. *Cotidianul*.
2. Copăceanu, M. (2022, mai 23). În memoriam marelui psihiatru Aurel Romila. *Adevărul*.
3. Dumitrescu, L. (2016, decembrie). Emoția este o condiție a limbajului. *Dilema Veche, nr. 671*.
4. Medicină și Muzică (2012, octombrie 13-14). *Radio România Muzical*. Preluat de pe <https://www.romania-muzical.ro/articol/seria-medicina-si-muzica-iii-si-iv-editiile-din-13-si-14-octombrie-2012/1075031/1791/21>
5. Radu, D. (2014). Prof. Dr. Aurel Romila: "90% oamenii cu care intru în contact sunt profund nefericiți. Și-au pierdut valorile de bine, frumos, adevăr și dreptate. *Formula AS, 1119*.
6. Riga, S., Riga, D., & Buda, O. (2010, iunie). Prof. Dr. Alexandru Obregia (1860-1937). Ctitorul și fondatorul psihiatriei bucureștene. *Studii de Știință și Cultură*.
7. Romila, P. D. (2019). *Expresia psihopatologică în pictură*. București: Trei.
8. Romila, P. D. (2019, februarie 25). Între neputința psihică și neputința societății. (C. Teleanu, Operator interviu)
9. Romila, P. D. (2021, noiembrie 26). Merită să trăim atâta timp cât suntem liberi. (D. Zeca-Buzura, Operator interviu)
10. *Wikipedia*. (2023, septembrie 8). Preluat de pe https://ro.wikipedia.org/wiki/Spitalul_Clinic_de_Psihiatrie_%E2%80%9EProfesor_Doctor_Alexandru_Obregia%E2%80%9D
11. Jora, O. (2022, iulie 4). Prof. dr. AUREL ROMILĂ – S-a dus „doctorul fără de arginți”! *Formula AS, 1524*.